

Rapport

God och Nära vård 2023

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
2	Tilldelning av medel	4
3	Omställningen mot en God och Nära vård	4
4	Genomförda aktiviteter inom God och Nära vård 2023	6
4.1	Fortsatta aktiviteter efter medborgardialogerna i område Docksta/Ullånger/Nordingrå	6
4.2	Samordnare God och Nära vård	8
4.3	God och Nära vård på landsbygd	8
4.4	Barn och unga	9
4.5	Samverkan med andra vårdgivare	9
4.6	Samtal om hjälpmedel	9
4.7	Everyday Life Rehabilitation (ELR)	10
4.8	Skolrobotar	10
4.9	Samverkan mellan biståndsmyndighet, arbetsterapeut och fysioterapeut ...	10
4.10	Utbildningsinsatser	11
5	Övriga förändringsarbeten med koppling mot God och Nära vård	11
	Planerade aktiviteter inom God och Nära vård 2024	12

1 Inledning

I Kramfors kommun i likhet med övriga kommuner och regioner i Sverige pågår omställningen mot en God och Nära vård utifrån överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) *God och Nära vård 2023 – En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav*.

Omställningen syftar till en vård och omsorg med utgångspunkt från den enskildes behov och förutsättningar. Målet med omställningen är att invånarna ska få en god, nära och samordnad vård och omsorg som stärker hälsan. Omställningen är nödvändig för att skapa ett mer samhällsekonomiskt, effektivt och långsiktigt hållbart system.

Kommunerna och regionen i Västernorrland har beslutat om en gemensam *Avsiktsförklaring för god, jämlik hälsa och en nära vård* samt en gemensam *Målbild för God och Nära vård i Västernorrland*. Som stöd finns det länsgemensamma *Programmet för God och Nära vård i Västernorrland* vilket har till uppdrag att stödja och samordna den gemensamma omställningen.

Välfärdförvaltningen uppdras enligt verksamhetsplanen för 2023 att arbeta med omställningen mot en God och Nära vård. Syftet med årsrapporten är att sammanställa pågående och genomförda aktiviteter under året.

2 Tildelning av medel

Överenskommelsen för God och Nära vård 2023 omfattar totalt 6395 miljoner vilket fördelas till landets kommuner och regioner. Region Västernorrland (RVN) har tilldelats 135 miljoner och kommunerna i Västernorrland har fått ta del av 27 miljoner kronor varav knappt 2 miljoner tilldelades Kramfors kommun. Medlen som tilldelas till kommunerna avses till följande utvecklingsområden:

- Utveckling av den nära vården med primärvården som nav
- Goda förutsättningar för vårdens medarbetare

3 Omställningen mot en God och Nära vård

Under 2023 har flera utvecklingsarbeten genomförts som leder mot målbilden. Riktade satsningar har genomförts mot äldre, personer med komplexa behov, personer med funktionsnedsättning samt barn och unga. Utvecklingsarbeten och breddinförande av arbetssätt har skett inom följande områden:

- Digitala vårdbesök och monitorering

- Hälsöfrämjande och förebyggande insatser
- Patient- och medborgardialoger
- Rehabiliterande och habiliterade arbetssätt
- Samverkan kring specifika målgrupper
- Utskrivningsprocessen och samverkan med andra vårdgivare
- Användande av digital teknik och e-tjänster
- Insatser för att ge förutsättningar för vårdens medarbetare

Samverkan är en central förutsättning för omställningen. Under 2023 har den lokala samverkan i Kramfors tagit ytterligare steg framåt. Både vad gäller samverkan internt inom kommunens förvaltningar men också tillsammans med RVN, näringslivet och civilsamhället. Under kommande år finns ett fortsatt behov av att utveckla samverkan med både psykiatri och ambulansverksamheten.

Ett hälsofrämjande, preventivt och habiliterade/rehabiliterade fokus är nödvändigt för att på sikt förbättra hälsan i befolkningen och samtidigt använda hälso- och sjukvårdens resurser mer effektivt. Riktade satsningar inom området har genomförts till viss del men fokus behöver stärkas ytterligare under kommande år både för barn och vuxna oavsett ålder.

Involvering och samskapande med invånarna är en förutsättning för att utveckla framtidens vård och omsorg vilket skett under året genom exempelvis medborgardialoger, att invånare deltagit i arbetsgrupper och referensgrupper, workshops med barn i skolan samt utvärdering och uppföljning av åtgärder tillsammans med invånarna.

Kompetensförsörjning är både regionens och kommunens största utmaning. I takt med befolkning blir allt äldre ökar behovet av välfärd. Att skapa goda förutsättningar för vården- och omsorgens medarbetare samt åtgärder för att säkerställa behovet av kompetens är viktigt både på kort och lång sikt. En av de riktade åtgärderna har varit utbildningsinsatser till medarbetare och vidareutbildning av sjuksköterskor till specialistsjuksköterskor.

Det kan konstateras att de utvecklingsarbeten som genomförts till stor del har avsett att digitalisera och effektivisera nuvarande arbetsflöden, motverka undvikbar slutenvård samt att bemöta ett allt större och mer komplext behov av hälso- och sjukvård i den enskildes hem. Förändringarna har ofta skett i pågående arbetsprocesser och det har inte kommit till stånd någon större förändring av systemledningen av vården och omsorgen, varken i Kramfors eller i övriga delar av Västernorrlands län. Omställningsarbetet kräver både långsiktighet och uthållighet från såväl kommuner, regioner och staten.

4 Genomförda aktiviteter inom God och Nära vård 2023

Under 2023 har ett flertal aktiviteter genomförts inom ramen för God och Nära vård. Aktiviteterna har genomförts både internt inom kommunen men också i samverkan med RVN, näringslivet, invånarna och civilsamhället. Nedan följer några exempel:

4.1 Fortsatta aktiviteter efter medborgardialogerna i område Docksta/Ullånger/Nordingrå

Under året har arbetet fortsatt med att dels genomföra aktiviteter utifrån invånarnas behov men också att följa effekterna av de vidtagna åtgärderna. Effekterna har följts genom att tillfråga över 250 personer som varit målgrupp för aktiviteterna. Men också genom att utvärdera tillsammans med invånarna i referensgruppen som deltagit i hela processen.

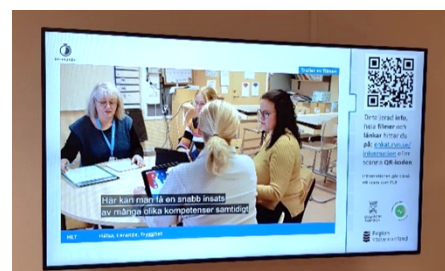
4.1.1 Hälsosamordnare

Rollen hälsosamordnare (anställd hos RVN) har varit tillsatt under en period under 2023 med uppdrag att arbeta med förebyggande insatser med och för invånarna i kommunen. Hälsosamordnaren har bland annat utbildat i 1177 och e-bokning, givit information till invånare samt samverkan med civilsamhället. Insatsen har pågått för kort tid för att effekten ska kunna utvärderas på aggregerad nivå men invånarnas upplevelser är att rollen varit värdefull och ses som en del av utvecklingen av den nära vården.

4.1.2 Kommunikationsinsatser

För att öka invånarnas kännedom om kommunen och regionens utbud har kommunikationsinsatser genomförts. Initialt genomfördes detta gemensamt men ansvaret övertogs av kommunen då RVN inte kunde bistå med tillräckliga kommunikationsresurser. Att nå ut med information och kommunikation till olika grupper är en stor utmaning vilket också visat sig under arbetets gång.

Kommunikationsinsatser har skett mot riktade målgrupper men också genom en informationsslinga som skapats som visats på skärmar i butiker, väntrum och på andra ställen ute i samhället. Utvärderingen visar på att informationsslingan varit synlig och uppskattas av invånarna, främst i väntrummen på hälsocentralen.

4.1.3 Styrketräning för seniorer

Under hösten inleddes ett initiativ mellan Kramfors kommun, RVN, PRO Nordingrå och stiftelsen Kusthallen vilket resulterade i kostnadsfri styrketräning för seniorer under nio veckor. Aktiviteten har varit välbesökt med över 26 deltagare per vecka, totalt har 225 unika träningspass genomförts under perioden. Deltagarna framhåller att träningen varit uppskattad men att det även har varit en viktig social mötesplats.

Under 2024 fortsätter satsningen genom att Kusthallen fortsätter avdela tider två dagar i veckan för seniorer till en reducerad kostnad (25 kr/tillfälle) samt att kommunen och regionen fortsätter bistå med kommunikationsinsatser och utbildning till seniorer som är handledare under träningspassen. Intresse för liknande satsningar har väckts även på andra orter i kommunen.

4.1.4 Föräldraskapsstöd

På familjecentralen finns familjebehandlare som erbjuder föräldraskapsstöd. I syfte att sprida information om verksamheten har en informationsfilm skapats på fem olika språk för att nå ut till fler. Utvärderingen visar att, trots kommunikationsinsatser, är det många som inte känner till eller har sett informationsfilmen i målgruppen och arbetet fortsätter därför under 2024.

För att öka tillgängligheten har möjligheten för invånarna att själva boka sitt besök hos familjebehandlaren via nätet samt genomföra digitala samtal införts. Utvärderingen visar på att den möjligheten är viktig och uppskattas av 98 % av den tillfrågade målgruppen.

Under 2023 har ett förändrat arbetssätt införts vid erbjudande om brottsoffersamtal till barn och unga. Familjebehandlarna uppsöker barn och unga som utsatts för brott och erbjuder samtalet istället för att den enskilde själv ska söka stödet. Brottssoffersamtalet ger barnet möjlighet att få stöd och bearbeta det som skett. Satsningen har lett till fler genomförda samtal och insatser.

4.1.5 Senioremässa, Ådalshallen

I september genomfördes *Senioremässan med fokus på - Stark och frisk senior*. Mässan som var kostnadsfri lockade över 250 seniorer att besöka de 30-talet utställare som fanns på plats, lyssna på föreläsning med Sofia Åhman – känd från ”Träna med Sofia” samt prova på aktiviteter så som sittyyoga och gåfotboll. Utvärderingen visar på att mässan var mycket uppskattad hos besökarna.

4.2 Samordnare God och Nära vård

Rollen samordnare inom välfärdsförvaltningen tillsattes hösten 2021 och har under året samordnat och i vissa fall drivit och lett projekt samt förändringsarbeten inom ramen för God och Nära vård. Samordnaren har även utgjort ett kunskapsstöd för verksamheten, ansvarat för kommunikation och representerat kommunen i samverkansform och nätverk.

4.3 God och Nära vård på landsbygd

Kramfors kommun deltog under 2019 till 2022 i två pilotprojekt inom projektet *God och Nära vård på landsbygd* tillsammans med RVN och Sollefteå kommun. Modellområdet har nu också beviljats ytterligare medel för 2023 till 2026.

4.3.1 Hemma hos mig – medicinska bedömningar på distans

Att genomföra medicinska bedömningar på distans har fortsatt inom särskilt boende för äldre under året. Utvärderingen visar på att förändrade arbetssätt och möjlighet för sjuksköterska att ta prover direkt i hemmet har medfört att vården i många fall kan ges i den enskildes hem. Arbetssättet skapar värde både för invånare, medarbetare och bidrar till omställningen genom att minska behovet av slutenvård och besök på hälsocentral. Utifrån resultatet har beslut om breddinförande fattats vilket sker under 2024.

4.3.2 Hälsa, lärande och trygghet (HLT)

Individ- och familjeomsorgen (IFO), elevhälsan och hälsocentralerna har under året vidareutvecklat arbetssättet HLT för att stödja barn och ungas psykiska hälsa. Metoden HLT har i utvärderingen visat sig vara värdefull när det gäller samverkan mellan välfärds- och bildningsförvaltningen samt RVN för att stärka barns psykiska hälsa. Arbetssättet är nu implementerat och bedrivs i hela kommunen.

4.3.3 God och Nära vård på landsbygd – FAS 2

Kramfors kommun har tillsammans med Sollefteå kommun och RVN beviljats ytterligare medel från Norra sjukvårdsregionsförbundet för att fortsätta utveckla den nära vården för invånare på landsbygd. Projektet kommer i modellområdet fokusera på följande tre fokusområden:

1. Teamsamverkan utifrån den enskildes individuella behov
2. Utforska gemensamma organisationslösningar för den primära vården
3. Samskapande med invånare

4.4 Barn och unga

Under hösten har en arbetsgrupp bestående av representanter från olika förvaltningar i kommunen och RVN genomfört workshops med barn i årskurs 5 på Kramforsskolan. Fokus har varit på friskfaktorer och vad barnen tycker är viktigt för att de ska må bra.

Sammanställningen av resultatet visar på att följande friskfaktorer är viktigast för att barnen ska må bra;

- Att ha det bra i hemmet
- Att ha det bra med kompisar
- Att ha det bra i skolan.

Underlaget har legat till grund för vidare satsningar så som exempelvis aktivitetsyta för barn i centrala Kramfors, elevhälsans satsning på psykisk hälsa, tillförandet av familjebehandlare i skolan i socioekonomiskt utsatta områden samt att möjligheten till skolsociala team utreds. Under 2024 planeras en fördjupning i föräldraskapsstöd i syfte att nå fler vårdnadshavare.

4.5 Samverkan med andra vårdgivare

4.5.1 In- och utskrivningsprocess i slutenvård

Kramfors kommun har tillsammans med Sollefteå kommun samt slutenvård och primärvård inom RVN kartlagt in- och utskrivningsprocessen i slutenvården tillsammans med medarbetare från alla vårdgivare samt socialtjänst. Arbetet har resulterat i en handlingsplan för identifierade områden att arbeta vidare med under 2024.

4.5.2 Samverkan mellan Barn och ungdomspsykiatri (BUP) och individ och familjeomsorgen (IFO)

Under året har samverkan mellan Barn och ungdomspsykiatri (BUP) och Kramfors kommuns Individ- och familjeomsorg (IFO) initierats och en kontinuerlig samverkan finns nu planerad under 2024.

4.5.3 Besök på vårdinrättning

Tillsammans med RVN och Sollefteå kommun har arbetet med besök på vårdinrättning för personer med kognitiv svikt arbetats vidare med. Behovsområden har identifierats både innan besök, transport till/från vårdinrättning, under och efter vårdbesöket. Under 2024 fortsätter arbetet med analys och åtgärder.

4.6 Samtal om hjälpmedel

På uppdrag av den länsgemensamma hjälpmedelskommittén har samtal förts med över 300 invånare i Västernorrlands län kring hjälpmedel och hälsa. Synpunkterna sammanställdes utifrån målbilden för God och Nära vård och därefter bjöd hjälpmedelskommittén in funktionshinderorganisationerna till fortsatt dialog. Behovsområden som fångades upp och arbetas vidare med är att involvera hjälpmedelsanvändarna i högre omfattning i sortimentsfrågor samt en ökad transparens om vilka hjälpmedel som finns i sortiment.

4.7 Everyday Life Rehabilitation (ELR)

Sedan våren 2023 ingår funktionsstöd och hälso- och sjukvården i ett forskningsprojekt via Umeå Universitet. Metoden ELR handlar om att berika vardagslivet för personer som bor i LSS- eller SoL-boenden. Syftet är att ge den boende stöd och möjlighet att påverka sitt vardagsliv och hälsa i positiv riktning. Detta sker genom ett personcentrerat arbetssätt där deltagarna med stöd av en arbetsterapeut arbetar för att uppnå de mål som den enskilde själv satt upp inom område vardagsliv eller fritid. Under 2023 har 11 deltagare fått insatsen som ska utvärderas våren 2024.

4.8 Skolrobotar

För elever med lång och oroade frånvaro eller elever som på grund av sjukdom inte kan vara på skolan kommer skolrobotar att införas under vårterminen 2024. Arbetet som sker i projektform är en samverkan mellan elevhälsan och skolan och syftar till att möjliggöra att fler elever kan delta i undervisningen.

4.9 Samverkan mellan biståndsmyndighet, arbetsterapeut och fysioterapeut

4.9.1 Möjliggöra egen aktivitetsförmåga (MEA)

Under perioden 2021 till 2023 genomfördes projektet Möjliggöra egen aktivitetsförmåga (MEA) där professionen arbetsterapeut tillfördes i processen vid ansökan om hemtjänstinsatser. Utvärderingen visar på att arbetsterapeutiska insatser ger en ökad självständighet hos den enskilde med ett minskat behov av hemtjänstinsatser som följd. Utifrån resultatet fattades beslut om att fastställa det nya arbetssättet.

4.9.2 Intensiv hemrehabilitering

Under hösten har projektet Intensiv hemrehabilitering (IHR) startats upp. Arbetsterapeut och fysioterapeut i projektet fortsätter arbetet med aktivitets- och funktionsbedömningar inför biståndsbeslut men arbetar även med fallpreventiva insatser vid ansökan om trygghetslarm samt att erbjuda intensiv rehabilitering i hemmet till personer som faller inom projektets målgrupp. Projektet pågår fram till hösten 2025.

4.10 Utbildningsinsatser

4.10.1 Ledarskapsprogrammet Nära vård

Välståndsnämndens ordförande och ytterligare två nämndsledamöter har under året genomgått *Ledarskapsprogrammet för God och Nära vård för tjänstepersoner och förtroendevalda*.

4.10.2 Salutogent ledarskap

Verksamhetschefer, enhetschefer och andra nyckelfunktioner har utbildats vidare i *Salutogent förhållningssätt*. Utbildningen syftar till att stärka det salutogena ledarskapet genom ökade kunskaper, verktyg och arbetssätt.

4.10.3 Teamsamverkan

Under hösten 2023 har *Teamutbildning för enhetschefer och legitimerad personal* inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård inletts. Utbildningen som innefattar bland annat teamarbete, ansvarsfördelning och systematiskt utvecklingsarbete på enheten. Samtliga elva team har startat sina utvecklingsarbeten. Satsningen fortsätter under nästa år där även verksamhetsområde funktionsstöd får samma utbildning.

4.10.4 Klinisk bedömning och beslutsstöd för sjuksköterskor i hemsjukvård

Under året har samtliga sjuksköterskor utbildats i beslutsstödet ViSam samt erhållit *utbildning i klinisk bedömning*. Beslutsstödet som är digitalt är nu implementerat i den kommunala hälso- och sjukvården.

4.10.5 Akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor (AST)

Under året har två sjuksköterskor rekryterats som under 2023 har påbörjat specialistutbildning till distriktssjuksköterskor vilket är ett behov inom den kommunala hälso- och sjukvården. Tilldelning av statliga medel har möjliggjort att specialistutbildningen kunnat erbjudas på arbetstid.

5 Övriga förändringsarbeten med koppling mot God och Nära vård

Under året har även ett flertal andra aktiviteter genomförts inom välfärdförvaltningen som har en koppling till omställningen, antingen som förändringsarbeten inom ramen för ordinarie verksamhet eller som finansieras av andra statliga medel.

Nedan följer några exempel på förändringsarbeten som bedöms ge förutsättningar för eller ha en koppling mot God och Nära vård.

5.1 Utvecklingen av metodrum på Campus, Kramfors

Under hösten 2023 invigdes Kramfors kommuns metodrum på Campus i Kramfors. Simuleringsdockan "Nursing Anne" ger både studenter, undersköterskor och sjuksköterskor möjlighet att träna moment så som omvårdnad, ge injektioner eller att sätta urinkateter.

5.2 Kompetensförsörjning

Under året har äldreomsorgen genomfört ett flertal olika åtgärder för att säkerställa kompetensförsörjning både nu och i framtiden.

Äldreomsorgslyftet har medfört att medarbetare på arbetstid kunnat utbilda sig till undersköterskor. Utifrån överenskommelser har också två medarbetare fått möjligheten att utbilda sig till sjuksköterska på arbetstid. Andra åtgärder som genomförts är språkutbildningar, införandet av språkstödsappen Lingio, språkombud och körkortsutbildningar.

5.3 Välfärdsteknik

5.3.1 Digital signering

Under året har arbetet med införande av digital signering av hälso- och sjukvårdsåtgärder påbörjats. Insatsen ska syfta till att öka patientsäkerheten men också för att effektivisera arbetet.

5.3.2 Läkemedelsautomater

Utvärderingen av breddinförandet av läkemedelsautomater har visat på ökad självständighet för den enskilde (ersätter 40 000 besök per år), minskat antal avvikelser och minskat behov av delegerad personal.

Planerade aktiviteter inom God och Nära vård 2024

Nedan följer några exempel på aktiviteter som inte påbörjats men planeras under kommande år:

- BarnSäkert är en arbetsmodell för att tidigt upptäcka psykosociala riskfaktorer i små barns uppväxtmiljö och tidigt kunna erbjuda insatser från socialtjänst och barnhälsovård. Under våren 2024 påbörjas implementering.
- Kompetensutvecklingsåtgärder till medarbetare inom område funktionsstöd inom följande områden:
 - Alternativ och kompletterande kommunikation (AKK) för allas rätt till kommunikation
 - Tydliggörande pedagogik (TEACCH) även kallad autonomistödande pedagogik.
 - Lågaaffektiva förhållningssätt (Studio III) för att ge individen förutsättningar att hantera sin vardag.